

berriak gara Euskal Herriko gizonen «who's who» egiten, nor zein den argiago ikusten. Orain arte, erruak oro Madriliko politikaren gain botatzen genituen. Urrutieg, askotan. Egunkariak ez zutela argi informatzen? Klaro, Madriliko zentsura. Diputazioek ez dutela deus lortzen? Jakina, Madriliko zentralismoa. Baina orain, aukera desberdinen ordua hurbiltzen ari den honetan, biluzik ageri da errege asko. *Gaceta del Norte*-ren informazio anti-euskaldunaren errua ez da Ministerioarena, egunkariarena baizik. Diputazioek horren guti erdietsi badute, horko gizonen politikagatik ere izan da.

Herriaren garaitzapena izan da ikurrinaren onarpena. Unzetak eta Bizkaiko Diputazio osoak, ikurrinaren arazo honetan, galtzaile atera behar zutenik, ez genuen sekula pentsatu ere. Engainaturik eduki gaituzte orain artean. Diputazioak bederen geureak zirela sinetsi nahi (edo behar) genuen. ■ *Joan Altzibar.*

Garaudy gure artean

Roger Garaudy Bilbora etorri da. Hitzegitera. Gogorik ukan arren, ez dut entzutera joaterik izan. Hala ere, berri horrek gogoeta pare bat egin arazi dit.

Munduko bost kontinentetan zehar ibilia da pertsonaia ospetsu hau. Postfrankismoaren zain egon behar izan du, ordea, Pirineoko gurutzatuz, bere etxe ondoko penintsula bisitatu ahal izateko.

Garaudy aipatzean, edonork daki zenbait gauza: marxista humanista frantses hau kristauekin elkarrizketa luze eta beroan ihardun dela; istilu mingots eta zaratatsuen ondotik, bere Alderdi Komunistatik bota egin zutela; 40 urtetan bere burua ateotzat jo ondoren, kristau eta marxista aitortzen dela orain. Egunoroko kazetak, batek daki zein tonutan eta zein asmoz, ematen dituen zertzeladak. Azken 10 edo 12 urtetako kontuak dira.

Egia da, urte hauetako Garaudy dela interesgarriena. Baina haren aurreko bizitza eta haren beste zenbait alde ezaguturik, txundituago gelditzen da bat, gizon honek egin duen bidearen handiaren. Filosofo, militante ekintzale amorratu, literato (baditu errealkin sozialistaren ume diren nobela zatar pare bat, antzerkiak, poemak; argitaratuak eta gabeak), kazetari, estetika profesore, dirigente politikoa (Komite Zentralekoa izan zen 20 urtetan eta Bureau politique-koa 16 urtetan), hizlari aparta, literatur kritikoa, filme zuzendari etab. Estalinismoaren debotorik sutsuena, haren kritikoa kupidagabeena bihurtu zen. Dotrin garbitasun dogmatikoenaren eustaille eta Frantziako pentsalari ospetsu askoren zentsore lotsagabea eta zorrotza izana, berak hainbeste gurtutako zentralismo dogmatiko berorren aldean sakrifikatu zuten, 68 maiatzeko gorabeheren eta urte bereko abuztuko Txekoeslobakiako inbasioaren inguruan, alderdiaren barruan sortutako haserre eta eztabaidengatik.

Garaudyrek in batera gogoratzekoak dira, mendebaleko gaurko kulturaren kritika eta gizarte eredu autogestionario berria, traszendtziarik gabeko marxismo kamuts eta itxi baten kritika eta kristautasun dogmatikoaren kritika, estetikiari ematen dion tokia eta garrantzia, Kristoren eta kristau fedearen askapen eginkizuna, minoriei buruzko bere pentsamenduaren hutsune nabarmena, etc. Guzti hau biziki interesgarria da. Baina beste zerbait azpimarratu nahi nuke hemen.

16 urterekin eta bere gogoz, bataioa hartu zuen Garaudyk, tikitant gurasoek ez zioten eman nahi izan eta. Kristok eta honen mezuak liluraturik noski. Baina, bere barne esperentzia zoragarri hori besteengana luzatu asmotan eta gizarte anaikorrago baten aldeko ekintzan porrot egin zuen. Subjetibitate gozo, argi eta barnekoiaren kanpotik, gizarte indar ilun objektiboaren esistentzia idoro zuen. Politika eta gizarte dimentsioen azterketa hau, Marxen eskematan egin zuen. Lehenengo batetan, kristautasuna eta marxismoa lotu nahi izan zituen. Baina azkenik, garai hartako marxismo dogmakoiak irentsi zuen bestea. Garaudy ateo deklaratu zen. Burruka, elkarrizketa, eztabaida eta, batez ere, esperentzia berri batzuren buruan, berriro bere burua kristau eta marxista aitortuko duen arte. Eta gaur «kristau fedea eta askapenaz» mintzatzen zaigu.

Azken 20 urte honetan, euskal eta kristau militante askok bide berdintsua egin du. (HOAC, JOC, Herri Gaztedi mugimenduen azken historia lekuko). Hain barnetik ukitzen zituen kristau pertsonalismoa, eraginik gabea, ezinean, azaltzen zen, gizarte indarrak erabiltzeko orduan. Análisi marxistaren eskutik, sarritan kristautasuna edo honen pertsonalismoa eta subjektibitatea ukatzeraino iritsi dira. Gizarte indarrak eta politika zer diren ikasi beharrik bagenuen, eta badugu euskaldunok. Beharrezko urrats bat da hori. Balio subjektibo eta objektibo horien sintesi batetara ezin ahal gaitzke iritsi, ordea? Garaudyren esperentziak lagun diezake honetan. ■ *Manolo Pagola*

Alderdi politikoak eta dirua

Cuadernos para el Diálogo Madrileko astekariak (194 z.), zenbait alderdi politiko espainolen gastuen estimazioak ekarri ditu. Biltokitan, bulegotan, liberatuen lansari eta bidaiatan, Kongresotan, mitinetan, prentsan, propagandan, folletotan, etc. diru asko sartu behar da. Esan beharrik ez dago diruaren arazo honek ikaragarri kondizioptzen duela alderdi politiko bakoitzaren eragina.

Diru asko behar du edozein partidok, han eta hemen presente egoteko besterik ez bada ere. Jendea eta dirua behar da. Lokalak, areto, bulego eta gela, derrigorrezko dira, infraestruktura zihurtatzeko. PSOEk, esaterako, 50 bat leku omen ditu Espainian, eta 5